

NETWERK LEVENSVRAGEN LEIDEN PROJECTPLAN 2016

Geestelijke zorg voor inwoners van Leiden bij ziekte en nood

In de Nederlandse samenleving is er binnen korte tijd veel veranderd voor mensen die behoefte hebben aan geestelijke ondersteuning of zorg. Waar moet je aankloppen als vragen over de zin van je leven niet meer een bijkomende zaak zijn, maar je alledaagse bestaan bepalen? Wie kan je helpen wanneer je in geestelijke nood bent geraakt door ziekte, een verlies of de gevolgen van een crisis? Binnen de Leidse samenleving wil Netwerk Levensvragen Leiden er zijn voor mensen met behoefte aan geestelijke hulp, door hen te ondersteunen en de weg te wijzen bij verdere hulpverlening.

Achtergrond

Door bezuinigingen en nieuwe regelgeving zijn de indicaties voor opname in zorginstellingen aanzienlijk verscherpt. Zieken en gehandicapten die voorheen werden opgenomen in een verpleeghuis of zorgcentrum, moeten nu thuis worden verzorgd of verpleegd (de zogeheten 'zorgindicaties 1 tot en met 4'). Zij krijgen dus ook niet de geestelijke zorg waarop cliënten in zorginstellingen - wanneer zij langer dan één dag zijn opgenomen - in principe wel kunnen rekenen. Voor de zorginstellingen is de geestelijke zorg voorzien in de Kwaliteitswet Zorginstellingen, maar voor thuiswonenden ontbreekt een dergelijke regelgeving.

Daarnaast is er de tendens dat veel terminale patiënten thuis tot het einde toe verpleegd worden. Ook zij hebben behoefte aan begeleiding bij hun levens- en zingevingsvragen, maar krijgen die niet aangeboden.

Bij welke hulpverleners kunnen deze mensen terecht? Voor geestelijk verzorgers die in verpleeg- en woonzorgcentra werken, is het niet mogelijk hulp aan mensen buiten de muren van de zorginstelling tot hun taak te rekenen. Zogenaamde 'extramuraal zorg' (buiten de muren van de instelling) behoort niet tot hun takenpakket.

Aandacht en zorg vanuit religieuze gemeenschappen kan evenmin op structurele wijze voorzien in de behoefte. Pastores hebben steeds minder tijd om mensen thuis te bezoeken en van geestelijke zorg te voorzien. Bovendien is onder mensen die behoefte hebben om begeleid te worden bij levens- en zingevingsvragen een band met een religieuze organisatie vaak niet (meer) aanwezig.

De hier gesignaleerde ontwikkeling maakt deel uit van een breder veranderingsproces, op de politieke agenda aangeduid als de overgang naar een 'participatiesamenleving'. De scheidslijnen tussen de wereld binnen en buiten gezondheidsinstellingen zijn niet meer dezelfde. In toenemende mate zijn we aangewezen op netwerken en op samenwerking om geestelijke zorg te kunnen blijven bieden. Sinds de uitbreiding van taken van de Wet

Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in 2015 ligt er bovendien een taak voor de plaatselijke gemeente. Op veel terreinen van de zorg neemt de plaatselijke gemeente de verantwoordelijkheid over van de landelijke overheid, ook op het terrein van de geestelijke verzorging.

Het is goed en noodzakelijk dat mensen in ziekte en geestelijke nood weten waar zij kunnen aankloppen voor geestelijke zorg. Daarvoor is het Netwerk Levensvragen Leiden opgezet om, in samenwerking met de gemeente Leiden, zorginstellingen en religieuze organisaties, hulp te verlenen en de weg te wijzen voor verdere hulpverlening.

Stichting met doelstelling

Om het Netwerk Levensvragen Leiden gestalte te geven is een stichting opgericht. Deze stichting is onafhankelijk van andere organisaties, instituten, of levensbeschouwelijke instellingen. Zij is er voor alle burgers van Leiden en streeft ernaar de samenstelling van haar bestuur een afspiegeling van de samenleving te laten zijn. Ze werft subsidies en spreekt fondsen aan zonder winst te beogen bij het realiseren van haar doelstelling. Die doelstelling wordt in de statuten als volgt verwoord:

‘De stichting heeft ten doel het financieren en realiseren van extramurale zorg voor burgers van de stad Leiden die geestelijke nood kennen. Geestelijke nood is de behoefte aan hulp die optreedt in situaties of crises die te maken hebben met ziekte en gezondheid, verlies en eenzaamheid, dood en leven.’

Doelgroepen

Netwerk Levensvragen Leiden kent als doelgroep mensen die voor de door hen gewenste geestelijke zorg niet terecht kunnen bij zorginstanties, maar zijn aangewezen op zorg die in de gemeente Leiden binnen het kader van de WMO wordt aangeboden.

Iedereen kan aankloppen.

Concreet gaat het om de volgende groepen met behoefte aan zorg in de thuissituatie:

- 1 Thuiswonende ouderen en chronisch zieken
- 2 Mensen die thuis revalideren of herstellen
- 3 Patiënten die terminaal zijn en die thuis of in een hospice of zorghotel verblijven
- 4 Mensen van alle leeftijden, die thuis wonen en in een crisissituatie verkeren (ten gevolge van bijvoorbeeld echtscheiding, abortus, misdrijf)

- 5 Mantelzorgers die aanlopen tegen vragen als: Waarom treft deze situatie mijn ouders/partner/kinderen? Hoe bereid ik me voor op het afscheid?
- 6 Mensen die voor hun levensvragen elders geen ondersteuning vinden, zoals mensen met een verstandelijk beperking die thuis wonen of mensen met psychiatrische problematiek.

De consulent levensvragen

Om op deze behoefte/vraag in te kunnen gaan, is de aanstelling van een functionaris nodig, een consulent. De consulent kan man of vrouw zijn en dient op het terrein van de geestelijke zorg (zingeving, levensbeschouwing en religie) ervaren te zijn en de sociale kaart van Leiden goed te kennen. Hij/zij is een gekwalificeerd geestelijk verzorger. De consulent vormt het gezicht van het netwerk; bij hem/haar kunnen mensen aankloppen, naar hem/haar kan worden verwezen. Indien iemand ondersteuning of begeleiding wenst, biedt de consulent de hierboven genoemde diensten aan. Daarbij maakt de consulent allereerst de afweging of hij/zij het traject zelf ingaat of zijn/haar netwerk inschakelt. Gezien de verscheidenheid van de doelgroep zal de consulent er immers niet aan ontkomen en is het wellicht ook wenselijk om hulpbehoevende burgers door te verwijzen. De redenen hiervoor kunnen van verschillende aard zijn:

- De consulent heeft niet de specifieke deskundigheid in huis, maar een collega geestelijk verzorger wel.
- Bij een intake blijkt dat het om nood gaat waarvoor andere deskundigheid en dus ook andere hulp nodig is (bijv. die van een psycholoog of psychiater). In dat geval bestaat de taak van de consulent uit een goede doorverwijzing.
- De consulent kan te weinig tijd hebben om op bepaalde vragen in te gaan en dient om deze reden te verwijzen.

Samenwerking met de Gemeente Leiden en de sociale wijkteams in Leiden

De Gemeente Leiden heeft te kennen gegeven dat het initiatief Netwerk Levensvragen Leiden voorziet in een lacune bij de ontwikkeling van de Sociale Wijkteams. Daarom is in onderling overleg besloten dat:

- de gemeente Leiden de pilotfase (zie hieronder) gedeeltelijk zal subsidiëren.
- de consulent van het Netwerk Levensvragen Leiden in de pilotfase in nauw contact met de Sociale Wijkteams zal werken, om te beginnen met het team in de stadsdelen waar een grote behoefte lijkt te bestaan: de Mors en de Stevenshof. Bij verbreding zal allereerst stadsdeel Zuidwest volgen.

Projectmedewerker, communicatie en vrijwilligers

Een projectmedewerker zal worden aangesteld in de pilotfase om o.a. de organisatie op poten te zetten, contacten te leggen en te onderhouden bij de vorming van het netwerk, het werk van de consulent te faciliteren en de communicatie naar buiten te coördineren, o.a. via het dagelijks beheer van de website.

Daarnaast wordt hulp van (deskundige) vrijwilligers en sympathisanten georganiseerd. In de aanloopfase is dit incidenteel al gebeurd, door deskundige hulp bij de oprichting van de stichting en het ontwerp en de bouw van de website. In de pilotfase zal langs verschillende wegen en door gebruik te maken van bestaande contacten en netwerken de ondersteuning door vrijwilligers verder vorm worden gegeven.

Het netwerk van de consulent

Het netwerk van de consulent is er niet vanzelf, maar moet worden gevormd. Het zal in eerste instantie bestaan uit contacten met de Sociale Wijkteams in Leiden, en met jeugdgezinsteam, thuiszorg en ouderenwerk. Daarnaast wordt samenwerking gezocht met verwante organisaties in de stad, zoals Mantelzorg Leiden, Inloophuis Scarabee (voor mensen met kanker en hun naasten), Sensor (telefonische hulplijn), religieuze organisaties en het Humanistisch Verbond.

Tevens zullen raadslieden en pastores die werkzaam zijn bij (religieuze) organisaties of instellingen in Leiden worden benaderd. Nagegaan wordt of de pastores / raadslieden in principe beschikbaar zijn voor eventuele doorverwijzing, indien de cliënten hier om vragen. Tevens kan de bereidheid om waar te nemen bij incidentele afwezigheid van de consulent worden gepeild.

De pilot-fase 2016

Om het Netwerk Levensvragen Leiden te kunnen realiseren en financieren is er een pilot-fase nodig. Die fase zal duren tot eind 2016. Vanaf de zomer 2015 worden door bestuur en vrijwilligers al voorbereidingen getroffen. De aanstellingen van de consulent en projectmedewerker staan gepland per januari 2016.

Aan het eind van de pilotfase wordt verantwoording afgelegd aan de Gemeente Leiden en aan de fondsen die gelden beschikbaar hebben gesteld. In de verantwoording wordt o.a. beschreven welke doelgroepen zijn bereikt en met wie samenwerking tot stand is gebracht. De gemeente Leiden overweegt om op basis van een positieve evaluatie het Netwerk vervolgens structureel te subsidiëren.

oktober 2015